

Nr 38

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande godkännande av en europeisk social stadga.

Genom en den 16 mars 1962 dagtecknad proposition, nr 175, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att godkänna en europeisk social stadga.

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner en av Europarådet utarbetad europeisk social stadga. Stadgan har undertecknats av Sverige och tolv andra av Europarådets medlemsstater den 18 oktober 1961.

Tanken på att i ett europeiskt dokument samla de grundläggande västerländska värderingarna på socialpolitikens område och att utstaka vägen för ett europeiskt socialt reformarbete framfördes i Europarådet första gången 1951. År 1954 tillsatte rådets ministerkommitté en social kommitté som fick i uppdrag att framlägga förslag till överenskommelse i ämnet. Efter ett långvarigt och omfattande utredningsarbete i samverkan med berörda regeringar, arbetsmarknadsorganisationer i medlemsstaterna och Internationella arbetsbyrån framlade kommittén ett textförslag under namn av Europeisk social stadga. Sedan Europarådets rådgivande församling yttrat sig över förslaget antogs detta den 7 juli 1961 av ministerkommittén. Stadgan innehåller bestämmelser bl. a. om sysselsättningspolitik, yrkesvägledning och yrkesutbildning, arbetsvillkor och arbetarskydd, förenings- och förhandlingsrätt, socialförsäkring och andra sociala trygghetsanordningar samt familjepolitik.

Stadgan undertecknades den 18 oktober 1961 i Turin av följande tretton av Europarådets sexton medlemsstater: Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Sverige, Turkiet och Förbundsrepubliken Tyskland. Undertecknandet skall följas av ratifikation, och stadgan träder inte i kraft förrän minst fem länder ratificerat densamma. Någon ratifikation har ännu inte ägt rum.

I Sverige har under arbetet på stadgan vederbörande fackmyndigheter och arbetsmarknadens parter vid flera tillfällen, senast 1957 och 1958, satts i tillfälle att ange sina synpunkter på stadgans innehåll och utformning. Över den slutliga texten har, efter remiss, yttranden avgivits av socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, riksförsäkringsverket, arbetsmarknadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, statens utlänningskommission, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation.

Beträffande stadgans text samt redogörelse för remissyttrandena får utskottet hänvisa till propositionen.

Stadgans huvudsakliga innehåll

Stadgan är indelad i f e m d e l a r. Den första delen har närmast karaktären av en allmänt hållen programförklaring i 19 punkter, vilka i andra delen i 19 häremot svarande artiklar konkretiseras till bindande förpliktelser. En stat, som vill ratificera stadgan, behöver inte ikläda sig alla dessa förpliktelser utan endast ett visst minsta antal. Bestämmelserna om ratifikationsvillkoren i tredje delen lämnar ett visst utrymme för vederbörande stats fria val. Fjärde delen innehåller administrativa föreskrifter av betydelse främst för kontrollen av att anslutna stater fullgör sina stadgeenliga skyldigheter. I femte delen slutligen har samlats bl. a. bestämmelser om vissa begränsningar av räckvidden i gjorda åtaganden, om möjlighet i vissa fall att ratificera på grund av förhållanden som uppnåtts genom kollektivavtal men ej säkerställt i lagstiftning samt om ikraftträdande, ändring och uppsägning av stadgan. Till stadgan är fogad en bilaga med vissa tolkningsföreskrifter.

Med hänsyn till stadgans utformning kan en redogörelse för det materiella innehållet lämpligen anknytas till artiklarna 1—19 i stadgans andra del.

Artiklarna 1, 9, 10 och 15 bildar en grupp av bestämmelser, som tillsammans ger ett program för sysselsättnings- och utbildningspolitiken. Utgångspunkten för detta program är att var och en skall ha rätt att förtjäna sitt uppehälle genom ett fritt valt arbete. Sysselsättningen i de till stadgan anslutna staterna skall hållas på en så hög och jämn nivå som möjligt, och målet skall vara full sysselsättning. Det skall finnas offentlig arbetsförmedling som kostnadsfritt kan utnyttjas av de arbetssökande, och det allmänna skall sörja för eller främja yrkesvägledning och yrkesutbildning. Särskild vikt skall läggas vid yrkesutbildning av dem som är invaliderade eller eljest har nedsatt arbetsförmåga liksom även av dem som blir arbetslösa på grund av omställningar inom produktionen eller för-

ändringar i arbetsmarknadsläget. Beträffande rätten till yrkesutbildning föreskriver stadgan vidare bl. a., att strävandena skall inriktas på att göra även högre teknisk utbildning och universitetsutbildning tillgängliga för alla utan andra begränsningar än sådana som sammanhänger med individens lämplighet. Resurser skall skapas för vidareutbildning av vuxna arbetstagare. Studier och annan utbildning skall uppmuntras på olika sätt, t. ex. genom reduktion eller avskaffande av avgifter och genom ekonomiskt stöd åt enskilda studerande.

En annan grupp av bestämmelser — artiklarna 2, 3, 4, 7 och 8 — behandlar arbetstagarnas arbetsvillkor och arbetsförhållanden. Det stadgas till en början, att arbetstiden per dag och vecka skall hållas inom gränserna för vad som kan anses skäligt och att arbetstiden successivt skall förkortas i den mån produktionsökning och andra förhållanden av betydelse medger det. För barn och ungdom skall gälla särskilda begränsningar i fråga om arbetstiden. Tid under vilken den unge arbetstagaren är frånvarande från arbetsplatsen på grund av yrkesutbildning skall normalt inräknas i arbetstiden, och för barn under 16 år skall arbetstiden inskränkas efter vad som är lämpligt med hänsyn till barnets utveckling och utbildningsbehov.

Helgdagsersättning, söndagsledighet och två veckors betald semester är förmåner som skall garanteras alla, och arbetstagare som är sysselsatta i riskfyllt eller hälsofarligt arbete skall åtnjuta särskilda förmåner i form av arbetstidsförkortning eller förlängd semester. Minst tre veckors semester skall också tillförsäkras alla arbetstagare under 18 år.

Beträffande samtliga de förpliktelser i fråga om arbetsvillkor för vilka nu redogjorts gäller, att de stater där arbetsvillkoren traditionsenligt regleras genom kollektivavtal kan uppfylla dem utan lagstiftning. En förpliktelse anses enligt artikel 33 i femte delen uppfylld så snart de faktiska förhållandena på arbetsmarknaden för det stora flertalet arbetstagare motsvarar stadgans föreskrifter.

Arbetstagarens lön skall vara tillräckligt stor för att han och hans familj skall kunna leva på en godtagbar levnadsstandard. Stadgan tillförsäkrar även den unge arbetstagaren och lärlingen rätt till skälig arbetsersättning. I övrigt föreskrives beträffande lönefrågor, att arbetstagare skall ha rätt till förhöjd ersättning vid övertidsarbete och att kvinnor skall ha samma lön som män om de utför likvärdigt arbete. Avdrag på lön får göras endast i den omfattning och på de villkor, som följer av lag eller författning, kollektivavtal eller skiljedom. Skall en arbetsanställning upphöra, måste arbetstagaren beredas skälig uppsägningstid.

Inte heller beträffande lön och rätt till uppsägningstid är lagstiftning ofrånkomlig. En ratificerande stat behöver således inte för att uppfylla stadgans föreskrifter rucka på nationella traditioner i fråga om sättet för fastställande av arbetsvillkor.

Stadgan ser arbetarskyddet som en angelägenhet, vilken bör vara föremål för författningsreglering och offentlig tillsyn, men tillsynen skall vid behov utövas i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer. Till skydd för kvinnor och barn i förvärvsarbete finns särskilda bestämmelser. Bland bestämmelserna rörande barn märkes — förutom en allmän föreskrift om att barn skall skyddas mot fysiska och moraliska risker i arbetet — regler, som i princip förbjuder användande av barn under 15 år i arbete och som för riskfyllda eller hälsofarliga arbeten föreskriver fastställande av högre minimiålder för arbete. Vidare finns en bestämmelse som med visst undantag förbjuder användandet av barn under 18 år i nattarbete och en regel som föreskriver att barn under 18 år i vissa arbeten skall stå under regelbunden hälsokontroll. Kvinnliga arbetstagare skall, genom betald ledighet, socialförsäkringsförmåner eller skattefinansierade bidrag, beredas möjlighet till minst 12 veckors ledighet vid barnsörd, och en kvinna skall alltid åtnjuta erforderlig ledighet från arbetet för att amma sitt barn. En kvinnlig arbetstagare får inte heller uppsägas under ledighet för barnsörd. Användningen av kvinnor i nattarbete skall regleras i författning, och kvinnor får överhuvudtaget inte användas till arbete under jord i gruva.

Bestämmelser om skydd för förenings- och förhandlingsrätten har upptagits i artiklarna 5 och 6. Den nationella lagstiftningen får ej lägga hinder i vägen för den fria utvecklingen av organisationsväsendet på arbetsmarknaden. Förbudet är emellertid inte absolut utan det förutsättes att särregler skall kunna ges i nationell lagstiftning beträffande polisväsendet och det militära försvaret. I anslutning till bestämmelserna om förhandlingsrätt innehåller stadgan ett uttryckligt erkännande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att vidtaga stridsåtgärder för att lösa in-tressetvister.

Stadgan går i artiklarna 11—14 in på frågor som rör hälso- och sjukvård, socialförsäkring och socialhjälp. De förpliktelser, som hänför sig till hälso- och sjukvård, är mycket allmänt hållna och avser väsentligen åtgärder för att förbättra folkhälsan och för att förebygga epidemier och andra sjukdomar. I fråga om minimivillkoren beträffande socialförsäkring och andra jämförbara sociala trygghetsanordningar innehåller stadgan en hänvisning till Internationella arbetsorganisationens konvention nr 102 angående minimistandard för social trygghet. Därjämte föreskrives att ratificerande stat skall sträva efter att successivt förbättra ifrågasvarande trygghetsanordningar. Stadgan vill vidare garantera var och en som inte själv kan försörja sig erforderlig socialhjälp och fri sjukvård. Den som åtnjuter socialhjälp skall inte för den skull få berövas politiska eller sociala rättigheter.

Bestämmelserna angående familjepolitiken är vagt utformade, och artikel 16 lämnar ratificerande stat frihet beträffande olika metoder såsom socialförsäkringsförmåner och andra bidrag, skattepolitiska åtgärder,

bostadsstöd och annat. Om mödrar och barn sägs i artikel 17, att de skall vara föremål för all erforderlig omvårdnad från samhällets sida.

Slutligen innehåller stadgans andra del några bestämmelser som medför skyldighet för ratificerande stat att bereda medborgare i annan stat, som tillträtt stadgan, sociala förmåner och annat skydd. Artikel 18 föreskriver en generös behandling av annan ansluten stats medborgare vid tillämpning av bestämmelser om arbetstillstånd. De administrativa formaliteterna i sammanhanget skall inskränkas. Åtskilliga åtgärder i syfte att underlätta vistelsen för migrerande arbetare skall enligt artikel 19 vidtagas, och all diskriminering av den inflyttade arbetskraften är i princip förbjuden. Den utländske arbetstagaren skall ha samma löneförmåner och arbetsvillkor i övrigt som det egna landets medborgare, han skall kunna förvärva medlemskap i facklig organisation på samma villkor, han skall ha samma möjligheter att få bostad för sig och sin familj, han skall inte betungas med andra eller större skatter eller socialförsäkringsavgifter och han skall ha samma rätt att föra talan vid domstol. Beträffande socialförsäkring skall, efter vad som stadgas i artikel 12 mom. 4, slutas bilaterala eller multilaterala avtal i syfte att tillförsäkra utlänningar likställighet med egna medborgare, rätt att sammanlägga försäkringsperioder som hänför sig till arbete i skilda länder och rätt att bibehålla förmåner vid flyttning från ett land till ett annat. Socialhjälp och sjukvård får en utlänning enligt artikel 13 mom. 4 jämte en därtill hörande tolkningsföreskrift åtnjuta i enlighet med villkoren i 1953 års europeiska konvention om social och medicinsk hjälp.

Redan tidigare har nämnts, att stadgan har en viss böjlighet såtillvida som en stat kan ratificera en del bestämmelser och ställa sig obunden av andra. Minimivillkoren för ratifikation är enligt artikel 20 i stadgans tredje del ett godtagande dels av hela första delen, dels beträffande andra delens bestämmelser av minst fem av sju såsom särskilt betydelsefulla ansedda artiklar (dessa sju är: artikel 1 om rätten till arbete, artiklarna 5 och 6 om förenings- och förhandlingsrätt, artiklarna 12 och 13 om social trygghet och om social och medicinsk hjälp, artikel 16 om familjens rätt till skydd samt artikel 19 om skydd och bistånd åt migrerande arbetstagare och deras familjer) och av inalles minst tio artiklar eller fyrtiofem numrerade moment.

Stadgan inrymmer ett kontrollsystem, som bygger på att de fördragslutande staterna skall avge rapport till Europarådets generalsekretärare både rörande tillämpningen av bestämmelser som staten ratificerat och rörande sådana förhållanden som faller under bestämmelser, vilka staten i fråga ännu inte godtagit. Detaljerade regler har meddelats i fjärde delen, artiklarna 21—29, om behandlingen av dessa rapporter och om åtgärder vartill de kan föranleda. I första hand skall granskningen av staternas rapporter och av yttranden däröver ombesörjas av en av ministerkommittén tillsatt expertkommitté, bestående av sju ledamöter med sakkunskap i fråga

om internationella sociala angelägenheter. Materialet går sedan jämte expertkommitténs utlåtande till en annan kommitté, en subkommitté under rådets sociala kommitté, och till den rådgivande församlingen. Yttrandena från subkommittén och församlingen går till ministerkommittén, som med $\frac{2}{3}$ majoritet kan besluta om avlåtande av rekommendationer till fördragsslutande stater.

Femte delens bestämmelser om begränsningar i och undantag från åtagna förpliktelser är till större delen av den art att de ej kräver någon särskild uppmärksamhet i detta sammanhang. För reglerna i artikel 33 om uppfyllandet av åtaganden genom kollektivavtalsreglering har tidigare avsteg från stadgans förpliktelser, som kan vara erforderliga i ett demoredegjorts. Härutöver skall endast anmärkas att artikel 31 tillåter sådana kratiskt samhälle för att skydda annans rätt och för att tillvarata samhällets intresse för att garantera nationell säkerhet, för att skydda folkhälsan eller för att bevara goda seder.

Enligt artikel 35 fordras för att stadgan skall tr ä d a i k r a f t att den ratificerats av fem stater. Ikraftträdandet inträffar 30 dagar efter det att det femte ratifikationsinstrumentet deponerats hos Europarådets generalsekreterare.

Ä n d r i n g av stadgan förutsätter enligt artikel 36, förutom beslut av ministerkommittén, godkännande av samtliga stater som ratificerat stadgan. Ingen stat som ratificerat stadgan kan frigöra sig från sina förpliktelser genom u p p s ä g n i n g förrän fem år förflutit från det staten blev bunden av stadgan. Stadgans uppsägningsbestämmelser i artikel 37 föreskriver i övrigt två års automatisk förlängning vid utebliven uppsägning. Uppsägning kan hänföra sig även till enstaka artikel eller moment under förutsättning att minimivillkoren för ratifikation är uppfyllda även efter uppsägningen.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Nilsson, har anfört:

»På det sociala området har Europarådets arbete i första hand inriktats på sådana frågor, som har en omedelbar praktisk betydelse för samordningen av de sociala trygghetssystemen i de olika medlemsstaterna. De viktigaste resultaten av detta arbete är 1953 års båda provisoriska europeiska överenskommelser om social trygghet och en europeisk konvention av samma år om social och medicinsk hjälp, vilka avtal i stor utsträckning garanterar utlännningar jämställdhet med vederbörande stats egna medborgare i fråga om sociala förmåner. Dessa avtal har ratificerats av Sverige.

Den socialpolitiska aktivitet som utvecklats inom Europarådet har emellertid inte stannat vid detta. Rådet har enligt sina stadgar en allmän skyldighet att verka för sociala och ekonomiska framsteg i medlemsstaterna,

och såsom ett led i framstegsarbetet har den nu föreliggande sociala stadgan tillkommit. Denna stadga, som i mycket utgör en minimistandardkonvention för stora delar av det sociala fältet med bl. a. sysselsättningspolitiken, arbetsrätten, arbetarskyddet och socialförsäkringen inbegripna, skall samla Europarådets medlemmar kring vissa gemensamma grundsatser och utgöra den gemensamma ramen för nationellt socialpolitiskt reformarbete inom hela kretsen av medlemsstater. Det är av skäl, som inte torde behöva utvecklas närmare, önskvärt att Sverige deltar i dessa sociala integrationssträvanden. Vårt land bör redan nu ansluta sig till stadgan, i den mån förutsättningar för ratifikation föreligger. I anledning av påpekanden i ett par remissyttranden vill jag framhålla, att det självfallet måste tillses att Europarådets överenskommelser i sociala ämnen inte kommer i konflikt med Internationella arbetsorganisationens motsvarande konventioner. Den sociala stadgan har tillkommit i nära samarbete med Internationella arbetsorganisationen, och enligt artikel 26 skall organisationen inbjudas att delta i kontrollen av stadgens efterlevnad.

Stadgan har utformats med sikte på att det skall bli möjligt för alla medlemmar i Europarådet, både de socialt mest framskridna och de som ännu inte nått lika långt på detta område, att ratificera stadgan med minsta möjliga tidsutdräkt. Det krävs därför inte att varje stat påtager sig alla de förpliktelser som stadgan inrymmer. En ratifikation måste dock innefatta ett förhållandevis stort antal bestämmelser och flertalet bestämmelser inom en grupp som ansetts vara viktigast.

Vi har i Sverige inte någon anledning till tvekan inför den programförklaring i 19 punkter som innehålls i stadgens första del, och redan en hastig blick på de materiella bestämmelserna i stadgens andra del visar, att lagstiftning och social verklighet hos oss är sådana att vårt land utan svårighet kan uppfylla minimivillkoren för ratifikation. I själva verket möter inte på någon väsentlig punkt hinder mot en ratifikation av det skälet att svensk standard skulle vara lägre än som förutsättes i stadgan. Andra skäl gör dock att det inte är möjligt för Sverige att ratificera stadgan i dess helhet.

I överensstämmelse med en i andra liknande sammanhang konsekvent hävdad uppfattning torde svensk tradition i fråga om lönebildning och reglering av vissa andra frågor genom arbetsmarknadens parter utan statlig inblandning stå i vägen för en ratifikation av några bestämmelser i stadgan, som avser anställningsvillkor och anställningsförhållanden. Detta gäller artikel 2 mom. 1 om successiv förkortning av arbetstiden, artikel 2 mom. 2 om helgdagsersättning, artikel 4 mom. 2 om övertidsersättning, artikel 4 mom. 4 om uppsägningstid, artikel 4 mom. 5 om avdrag på lön och artikel 7 mom. 5 om lärlingslön. Beträffande en så allmänt hållen och självklar bestämmelse som den i artikel 4 mom. 1 att arbetstagare har rätt till en lön, som kan ge honom och hans familj en dräg-

lig levnadsstandard, torde ratifikation inte behöva underlätas av hänsyn till arbetsmarknadsparternas autonomi. Sådana hänsyn torde inte heller behöva föra till att vårt land gör förbehåll beträffande bestämmelsen om lika lön för män och kvinnor i artikel 4 mom. 3. Förpliktelserna enligt denna bestämmelse är inte mer vittgående än de i Internationella arbetsorganisationens konvention nr 100, beträffande vilken konvention Kungl. Maj:t denna dag beslutat avlåta proposition till riksdagen med begäran om riksdagens godkännande av en svensk anslutning.

Det ligger i sakens natur att ett så omfattande internationellt avtal som den sociala stadgan inte kan tillfredsställa alla önskemål hos medlemsstaterna. Några bestämmelser i stadgan har fått en sådan utformning att vi inte kan godtaga dem, trots att vi i huvudsak kan instämma i bestämmelsernas syften och i viss utsträckning har likartade bestämmelser i svensk lagstiftning. Jag avser i detta sammanhang artikel 7 mom. 1 med förbud om anställande av barn under 15 år, artikel 7 mom. 6 om inräknande i arbetstiden av frånvaro för yrkesutbildning eller annan undervisning, artikel 8 mom. 2 med förbud mot uppsägning av kvinnlig arbetstagare som åtnjuter ledighet för barns-börd och artikel 19 mom. 7 om likställighet mellan utländska och svenska arbetstagare i fråga om möjligheterna att föra talan vid svensk domstol.

Beträffande ett par bestämmelser i stadgan synes en ratifikation inte böra komma i fråga av den anledningen att den framtida utvecklingen kan komma att föra oss i konflikt med den ståndpunkt stadgan representerar. Det kan sålunda inte uteslutas att det i framtiden — när alla arbetstagare har en lagstadgad fyraveckorssemester — kan visa sig olägligt för vårt land att vara bundet av bestämmelser om att vissa arbetstagare ovillkorligen skall ha en kortare arbetstid eller en längre semester än arbetstagare i allmänhet. Liknande invändning kan riktas mot vissa särbestämmelser rörande kvinnors användande till arbete. Med det sagda avses artikel 2 mom. 4 och artikel 8 mom. 4.

På socialförsäkringens område förestår både bilaterala och multilaterala förhandlingar om samordning av de svenska försäkringarna med åtskilliga främmande länders försäkringar. Det är oklart vad dessa avtal kan komma att innebära och i vilken mån de kommer att bygga på de i artikel 12 mom. 4 i stadgan fastslagna principerna om likställighet mellan utlänning och vederbörande stats egna medborgare, om sammanläggning av försäkringsperioder som hänför sig till arbete eller vistelse i olika länder och om rätt att behålla förmåner vid flyttning från ett land till ett annat. Såsom jag framhållit i propositionen nr 90 till årets riksdag är den svenska lagstiftningen i hithörande hänseenden ännu ej att anse som definitiv, och vi saknar hittills helt erfarenhet rörande de lämpliga metoderna för en samordning av den allmänna tilläggs pensioneringen med andra länders pensionssystem. I ett sådant läge bör det få anstå med en svensk ratifikation av det nyssnämnda momentet i stadgan.

Utöver vad nu sagts synes inte behöva göras några förbehåll vid en svensk ratifikation av den sociala stadgan. Bestämmelsen i artikel 6 mom. 4 om rätt för arbetstagare och arbetsgivare att tillgripa kollektiva stridsåtgärder i händelse av intressekonflikter hindrar enligt en tolkningsföreskrift i bilagan till stadgan jämförd med artikel 31 inte en ratificerande stat att göra sådana lagliga begränsningar i nämnda rätt, som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle såsom garanti för annans fri- och rättigheter eller såsom skydd för samhällets intresse, nationell säkerhet, allmän hälsa eller moral. Artikel 6 mom. 4 bör med hänsyn härtill kunna godtagas av Sverige, oaktat stats-tjänstemännens rätt till stridsåtgärder begränsas genom ämbetsansvaret. Eventuella betänkligheter mot förbudet i artikel 7 mom. 8 mot nattarbete för arbetstagare under 18 år lär skingras av en tolkningsföreskrift i bilagan om att nationell lagstiftning skall anses uppfylla villkoren i ifrågavarande moment om den är sådan att förbudet i praktiken kommer att tillämpas för det stora flertalet arbetstagare under 18 år. Bestämmelsen i artikel 8 mom. 1 om ledighet för kvinnlig arbetstagare i samband med barnsörd måste antagas syfta till att garantera kvinnan ekonomiska möjligheter att vara ledig från arbetet minst 12 veckor. Det kan inte vara någon tvekan om att svensk lagstiftning på denna punkt mer än väl motsvarar stadgans krav.

Resultatet av det hittills sagda blir att Sverige f.n. kan godtaga 13 artiklar i stadgans andra del i stället för 10, som krävs för ratifikation. Räknat i moment kan Sverige uppfylla förpliktelserna i 59 moment i stället för obligatoriska 45. Såsom framgått kan det vid en senare tidpunkt bli aktuellt att ytterligare utsträcka de svenska förpliktelserna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att allteftersom förutsättningar för nya åtaganden skapas utsträcka ratifikationen.»

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition,
nr 175.

Stockholm den 30 oktober 1962

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, fru Carlqvist, fröken Nordström, herrar Enarsson och Thorsten Larsson;

från andra kammaren: herrar Nilsson i Göteborg, Lundberg, Rimmerfors, Odhe, fru Ekendahl, herrar Jönsson i Ingemarsgården, Björkman och Gustavsson i Alvesta.